תנ״ך · אחרונים · מנחת שי · נביאים

מנחת שי על הושע

רבי ידידיה שלמה רפאל נורצי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מנחת שי על הושע

רבי ידידיה שלמה רפאל נורצי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מנחת-שי-על-הושע/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
פסוק א 5
פסוק ו 5
פסוק ט 5
פרק ב 5
פסוק א 5
פסוק ה 5
פסוק ז 5
פסוק ט 5
פסוק יג 5
פסוק יד 5
פסוק יח 5
פסוק יט 5
פרק ג 6
פסוק ב 6
פסוק ה 6
פרק ד 6
פסוק ו 6
פסוק ז 6
פסוק יא 6
פסוק יג 6
פסוק טו 7
פסוק יז 7
פסוק יח 7
פסוק יט 7
פרק ה 7
פסוק ב 7
פסוק ג 7
פסוק ז 8
פסוק טו 8
פרק ו 8
פסוק ג 8
פסוק ד 8
פסוק ט 8
פסוק י 9
פרק ז 9
פסוק א 9
פסוק ב 9
פסוק ג 9
פסוק ד 9
פסוק ה 9
פסוק ו 9
פסוק ז 9
פסוק ח 9
פסוק י 9
פסוק יב 10
פסוק טז 10
פרק ח 10
פסוק ב 10
פסוק ד 10
פסוק י 10
פסוק יב 10
פסוק יג 10
פרק ט 10
פסוק א 10
פסוק ב 11
פסוק ח 11
פסוק ט 11
פסוק י 11
פסוק יב 11
פסוק יד 11
פסוק טו 11

פסוק טז 11
פרק י 12
פסוק ב 12
פסוק ד 12
פסוק ח 12
פסוק ט 12
פסוק י 12
פסוק יא 12
פסוק יד 12
פסוק טו 12
פרק יא 12
פסוק ג 12
פסוק ד 13
פסוק ו 13
פסוק ח 13
פרק יב 13
פסוק א 13
פסוק ג 13
פסוק ה 13
פסוק ז 13
פסוק ט 13
פסוק י 13
פסוק יא 13
פרק יג 14
פסוק א 14
פסוק ב 14
פסוק ה 14
פסוק ז 14
פסוק יד 14
פרק יד 14
פסוק א 14
פסוק ג 14
פסוק ז 14
פסוק ט 15
פסוק י 15

פרק א

פסוק א
דבר ה. כן נקוד ובמקף:
ירבעם. אין מאריך ברי"ש:

פסוק ו
שמה לא רחמה. החי"ת בקמץ:

פסוק ט
לא אהיה. הה"א בשוא לבד ובלא מאריך באל"ף:

פרק ב

פסוק א
והיה מספר וגו' והיה במקום. בספרים כ"י מדוייקים שניהם הוא"ו בגעיא:

פסוק ה
ושמתיה כמדבר. הכ"ף רפה כמו שכתבתי בפ' עקב על אבניה ברזל:

פסוק ז
ושקויי. הוא"ו נחה והיא למשך והיו"ד נעה והיא במקום למ"ד הפעל. אבל ושקוי דתילים ק"ב הוא"ו נעה והיא תמורת למ"ד הפעל:

פסוק ט
ובקשתם. נרפה להקל ן' עזרא:

פסוק יג
חדשה. החי"ת בקמץ לבד:

פסוק יד
והשמתי. בהרבה ספרים כ"י ודפוסים ישנים בטעם רביע וספרים אחרים בשופר:

פסוק יח
עוד בעלי. העי"ן בשוא לבדו במדוייקים כ"י ובדפוס ישן:

פסוק יט
והסירותי. א"ה נלאתי נשוא טעות אשר נפל ברוב הספרים על מלת והסירותי אשר הניחוהו חסר יו"ד ולא מצאתי בו שום מסרה לא בזעירא ולא ברבתא וחפשתי עד מקום שידי יד כהה מגעת בכל הסרתי והסרתי שבמקרא ומצאתים כולם חסרים יו"ד אך

בתילים פ"א על הסירתי מסבל שכמו נכתב בגליון ב' מלא ולא מצאתי השני וכיון דדין מלא באיזה ספרים אמרתי קום משכהו כי זה הוא):

ולא יזכרו עוד. בס"א כ"י הטעם בזיי"ן וברוב דפוסים ברי"ש ובמקצת מדוייקים כ"י ודפוס ישן יש גם כן מאריך בזיי"ן ובנביאים עם פירוש הריא"ה כתוב יִזָּכְרו וטעות הוא:

פרק ג

פסוק ב

ואכרה. דגש הכ"ף לתפארת מכלול דף ד' ודף קס"ד:

פסוק ה

ובקשו. קל הקו"ף:

פרק ד

פסוק ו

ואמאסאך. הוא"ו בשוא בדפוסים קדמונים ובכל ספרים כ"י וכן נקודה במכלול דף מ"ד ובבעל הלשון ובמקרא לונזאנו. וכתיב באל"ף יתירא בין הסמ"ף והכ"ף ועיין בספר הרכבה של רבי אליהו אות וא"ו ובשמות רבה פ' ל"ח אמר ר' יהודה כל כהן שהוא אוכל בתרומה ואינו בן תורה אינו כהן לעתיד לבא אלא נמאס משלשה דברים שנאמר ואמאסאך מכהן לי שכן ג' אלפי"ן יש בו שנמאס מן הכהונה ומן המקדש ומן הלויה:

פסוק ז

כרבם כן חטאו לי. כרבם כתיב חסר וא"ו לשון רב ונשיא כלומר כשהחוטא הרב והוא הנשיא כן חוטאים כלם וכן דרשו בדברים רבה פ' ב' אמר ר' שמואל בר נחמני כל מה שהגדולים עושים הדור עושה וכו':

כבודם בקלון אמיר. זהו א' מן י"ח תקון סופרים והיה לו לומר כבודי אלא שכינה הכתוב מדרש ילמדנו פרשת בשלח ומסורת כמ"ש בזכריה ב':

פסוק יא

יקח לב. במקצת מדוייקים בב' טעמים וכן במכלול דף צ"ה:

פסוק יג

אלון ולבנה. הנו"ן בסגול לא בקמץ וכן במסורת לית וחד מקל לבנה:

וכלתיכם תנאפנה. במקצת ספרים האל"ף בקמץ:

פסוק טו

אל יאשם יהודה ואל תבאו הגלגל ואל תעלו וגומר ואל בשבעו וגו'. הראשון א"ל בלא וא"ו ושלשת האחרים בוא"ו וכך נמצאו בספרים מדוייקים:

פסוק יז

הנח לו. במקצת מדוייקים בב' טעמים וכן במכלול דף צ"ה:

פסוק יח

הזנה הזנו. הנו"ן בצירי במדוייקם לא בסגול וכ"כ רד"ק במכלול דף קנ"ז והלוית חן בפ' י"ח מהשער רביעי:

פסוק יט

צרר רוח. כתוב במכלול דף צ"ה כי מלת צרר בשני טעמים וי"א כי לכן שמו שני טעמים כאשר נפגשות שתי אותיות דומות זו בסוף המלה וזו בראשית המלה שבצדה כדי לבעאר קריאת שתיהן כמו שהזהירו רבותינו בק"ש ליתן ריוח בין הדבקים וה"ה לכל קריאה. אמנם בספרים הנמצאים אתנו בטעם אחד לבד בריי"ש ועיין מ"ש בפרשת ואתחנן סימן ד':

ויבשו מזבחותם. בדפוס קדמון כתב מזבחותם וכן מצאתי במקצת ספרים כ"י אך נכתב בצדו מזבחותם נ"ל חזקיה מכח המסורת ע"כ. וכן פרשוהו המפרשים וכן הוא בספרים מדוייקים ומלא וא"ו ומסורת עליו לית ומלא:

פרק ה

פסוק ב

ושחטה. בשי"ן ימנית ובס"א כ"י השי"ן בקמץ אך נכתב בצדו בהללי פתח ע"כ. ואף רד"ק כתב מקור כי השי"ן פתוחה בשקל לאהבה:

שטים. במקצת ספרים כתוב סטים בסמ"ך וכן הגיה בספר חכמת שלמה בפרק חלק דף ל"ו ולי נראה דגירסת הספרים הכתובים בשי"ן עקר שכן במסורת נמסר ב' חד כתיב סמ"ך עשה סטים שנאתי (תהילים ק"א:ג') וחד כתיב שי"ן שטים העמיקו וכן כתבוהו רד"ק ומאיר נתיב בשרש שטה וכן הוא בס"ס:

העמיקו. בספרים כ"י מדוייקים העי"ן בשוא"א לבדו וכ"כ המכלול דף פ"ב וכן העמיקו שחתו דספרא סימן ט' ואף בעל רב פעלים כתב כן בבנין הפעל:

פסוק ג

אני ידעתי. העי"ן בשוא לבדו:

פסוק ז

עתה יאכלם חדש. המדרש שדורשו כאילו כתב חדש הוא על דרך אל תקרי כמנהג המדרשים במקומות הרבה כמו שכתוב בספר מלאכי וכן הוא בהדיא במדרש ילמדנו פרשת שמות בה' בגדו כי בנים זרים ילדו עתה יאכלם חדש שהיו מולידים ולא מלין ללמדך כשמתיוסף הפרו ברית מילה אמרו נהיה כמצרים כיון שראה כן הפר הקב"ה את האהבה שהיה אוהב אותן שנאמר הפך לבם לשנא עמו עתה יאכלם חדש כתיב עמד מלך חדש וחדש עליהן גזירות קשות לכן כתיב ויקם מלך חדש וגו':

פסוק טו

יאשמו. האל"ף והשי"ן בשוא לבדו:

ובקשו. קל הקו"ף:

פרק ו

פסוק ג

ונדעה נרדפה. ונדעה ה' בקריאה וסימן הוציאם אלינו ונדעה אתם:

יגישו ויגידו לנו. הגידו האותיות לאחור. ונדעה בשלמי הרעה הזאת. ונדעה התצליח דרכנו דפסל מיכה. וחד פלוגתא ונדעה נרדפה לדעת כן נמסר במסרה גדולה וביונה וישעיה סימן מ"א ולא ידעתי מה היא הפלוגתא שבכל ספרים שלנו כתוב ונדעה בוא"ו ואולי באיזה ספר היה כתוב נדעה בלא וא"ו וכן הוא בילקוט הושע רמז תקנ"ב כדרש פ"ק דברכות כל היוצא מב"ה לא יפסיע פסיעה גסה ולא אמרן אלא בדנפיק אבל בדעייל מצוה למירהט שנאמר נדעה נרדפה וגו' וכן הוא ברבינו ישעיה הראשון מטראני ז"ל שם בברכות ובמיימון ריש פ"ח מהלכות תפלה ובסמ"ג בלא וא"ו אבל אנן לית לן לשבושי מה שמסרו לנו בעלי המסורת וכן הוא בפ"ק דתענית ובמכלול דף ס"ג ובס' צחות דף קנ"א בוא"ו:

פסוק ד

מה אעשה לך אפרים מה אעשה לך יהודה. בנביאים עם פי' הריא"ה כתוב ומה אעשה לך יהודה והוא שבוש:

פסוק ט

וכחכי איש גדודים. במקצת ספרי הדפוס בבי"ת אחר הוא"ו וטעות הוא כי לפי התרגום ולכל הפירושים בכ"ף וכן מצאתי בדפוסים ישנים ובספרים כ"י מדוייקים:

ירצחו שכמה. בספרי הדפוס החי"ת בגלגל ובספרים כ"י מדוייקים בלא גלגל ובמקף בין שתי המלות וזהו מה שכתב במקרא גדולה פלוגתא ירצחו והוא מחלוקת ב"א וב"נ וספרי הדפוס הם כב"א כפי הנראה בחילופים ושם כתוב ירחצו וצ"ל ירצחו:

פסוק י
שעיריה. שעוריה ק':

פרק ז

פסוק א
פשט גדוד. חד מאלפא ביתא מן ב' ב' לא נסבין וא"ו בריש תיבותא ומטעין בהון וסימן נמסר במסרה רבתא:

פסוק ב
ובל יאמרו ללבבם. הלמ"ד בחירק:

פסוק ג
ישמחו מלך. המ"ם בדגש:

פסוק ד
בערה. מלעיל:

פסוק ה
החלו. בלא מאריך בה"א:

פסוק ו
קרבו. בלא מאריך בקו"ף:

פסוק ז
אין קורא. הקורא ואין בוא"ו אינו קורא בצדק:

פסוק ח
היה עגה. רפה הגימ"ל:

פסוק י
ולא בקשהו. קל הקו"ף:

פסוק יב
כאשר ילכו. י' דמטעין דסברין אשר מסורת יונה א': כאשר ילכו. י"ת באתר דיהכון ונוכל לומר שהכ"ף תמורת הב' כמ"ש האפודי בפ' י"ד ועיין מ"ש ביחזקאל ט"ז אצל וכדמי בניך:

פסוק טז
לעגם. בספרים כ"י מדויקים וגם במקצת דפוסים הע' בשוא לבדו והג' דגושה:

פרק ח

פסוק ב
ידענוך. בספרים כ"י היו"ד בגעיא:

פסוק ד
השירו ולא ידעתי. חד מן מלין דכתיבין שי"ן וקריא סמ"ך וסימן נמסר במ"ג הושע ג' וכן כתב רש"י ז"ל:

פסוק י
ויחלו מעט. בספרים כ"י המ"ם דגושה:
ממשא מלך שרים. שרים כתיב בלא וא"ו וכן צריך להגיה בפ"ק דבבא בתרא והוא חד מאלפא ביתא מן ב' ב' מלין לא נסבין וא"ו בריש תיבותא ומטעין אינשי בהון וסימן נמסר במסורה רבתא:

פסוק יב
אכתוב לו. יתיר וא"ו והתי"ו בקמץ חטוף מפני המקף והדומים לו כתובים במסורה גדולה אות הוא"ו:
רבו. רבי קרי:

פסוק יג
יזבחו בשר ויאכלו. במקצת ספרים. ויאכלו הוא"ו בשוא וכן משמע מפירוש רש"י ורד"ק כתב שאינה אלא בפתח:

פרק ט

פסוק א
אל גיל כעמים. בכ"ף וכן נמנה במ"ג באלפא ביתא מן חד חד נסבין כ"ף ברישיה ולית דכוותא:

פסוק ב
יכחש בה. ב' סבירין בם כמ"ש במלכים ב' ג':

פסוק ח
צופה אפרים עם אלהי. בכל הספרים כתוב אלהי והריא"ה כת' נראה מדברי רש"י שהיה כתוב בספרו עם אלהיו ואינו כן כי אם עם אלהי ורואה אני מחלוקת בין המפרשים אם שם זה חול או קדש וכן בבית אלהיו שבסוף זה הפסוק ובמסכת סופרים שבידנו ר' נתן אומר בבית אלהיו הרי זה קודש ע"כ. ולפי דעתי יש שם חיסרון והמקום ימלא חסרוננו:
פח יקוש. בס"א כ"י בשורק כמו מפח יקוש דתילים וכן וכצפור מפח יקוש (משלי ו') אבל בשאר ספרים זה לבדו בחולם וכן כתב הקמחי בשרש יקש:

פסוק ט
העמיקו. בס"א דפוס ישן העי"ן בחטף סגול ובספרים אחרים בשוא לבדו ועיין מ"ש לעיל סימן ה':
חטאתם. בכמה ספרי הדפוס וכ"י מלא באל"ף וא"ו אך במקצת ספרים מדוייקים ישנים וגם בדפוס קדמון כתוב חטאתם בלא וא"ו וכן נראה עיקר דבמסורת ישעיה כ"ח נמסר חטאתם ט' והתם חשיב להו ד' באורייתא וה' בנביאים ומדחזינן דהנהו דאורייתא בלא וא"ו אית לן למימר דשארא נמי דכוותייהו ובפרשת קרח איתא להך מסרא בגוונא אחריתי ודא ודא חדא היא ולא פליגי אהדדי דוק ותשכח:

פסוק י
כבכורה. הה"א בלא מפיק והוא חד מן י"א זוגין חד מפיק וחד לא מפיק:
כאהבם. האל"ף בקמץ רחב והה"א בחטף קמץ:

פסוק יב
בשורי. בשי"ן שמאלית וכן הוא במסורת הושע ב' עם מלין דחמיין שי"ן וקרינן סמ"ך:

פסוק יד
תן להם ה'. התי"ו בצירי בספרים מדוייקים וכן תן להם רחם משכיל עיין במכלול דף ק"ב ומ"ש במזמור כ"ח בס"ד: רחם משכיל. בשין ימנית וחברו על פי המסורת חציו כגבור משכיל (ירמיה ב'):

פסוק טו
סוררים. מתחלפת סררים חסר וא"ו:

פסוק טז
בלי. בל קרי:

מחמדי. החי"ת בשוא ופתח:

פרק י

פסוק ב
עתה יאשמו. בס"א קדמון מהדפוס האל"ף בשוא וסגול ובספרים מדוייקים בשוא לבדו ובלא מאריך ביו"ד:

פסוק ד
ופרח כראש. בכ"ף:

פסוק ח
קוץ ודרדר. במקצת ספרים קדמונים כ"י דל"ת שנייה בקמץ גם בעל רב פעלים כתב שמצא כן במקצת ספרים ועיין גם כן מ"ש בפרשת בראשית על וקוץ ודרדר:

פסוק ט
מימי הגבעה חָטָאתָ ישראל נ"א חָטָאת. וכן כתב רש"י ז"ל חטאת זה נקוד רפי שהוא לשון נקבה ולשעבר כמו עשה באת אזלת יד:

פסוק י
עינתם. עונתם קרי:

פסוק יא
ישדד לו יעקב. בשי"ן שמאלית מענין שדה וכן במסורת ג' בקריאה וכולם כתובים כן:

פסוק יד
יושד. נכתב בוא"ו עם הדגש וברוב ספרים שלנו השי"ן קמוצה ורד"ק בספר מכלול דף ק"פ כתבו בפתח ואחר כך כתב ובקצת ספרים קמץ בזקף:
ארבאל. בספרים מדוייקים כ"י הבי"ת רפויה וכן הוא בדפוסים ישנים:

פסוק טו
בשחר. בבי"ת לא בכ"ף וכן במסורת לית כוותיה ואילו בכ"ף הא איכא נמי אז יבקע כשחר אורך (ישעיה נ"ח):

פרק יא

פסוק ג
קחם על זרועתיו. כולו קמוץ ועיין בספר הרכבה מר' אליה המדקדק:

פסוק ד
אמשכם. הכ"ף בצירי ברוב הספרים:

פסוק ו
ממעצותיהם. הרבה חילופים יש במלוי וחיסור ואוי"ן ובתילים ה' על פסוק יפלו ממעצותיהם מסור עליה ב' כתיב כן והוא חסר וא"ו קדמאה ומלא וא"ו תניינא:

פסוק ח
כצבאים. החירק תחת היו"ד והאל"ף נחה:

פרק יב

פסוק א
נאמן. ברובן של ספרים האל"ף בחטף סגול והנו"ן בלא מאריך:

פסוק ג
כמעלליו ישיב לו. כן כתיב בלא וא"ו ומי שחשב לכתוב וכמעלליו בוא"ו טעה וכן מתורגם בדפוס ישן כעובדוהי:

פסוק ה
ויתחנן לו. החי"ת במאריך:

פסוק ז
ואתה באלהיך תשוב. הרי זה קודש מסכת סופרים:

פסוק ט
ויאמר אפרים. במסורת תשיב ליה בהדי י"ב דסבירין ויאמרו ועיין מה שכתבתי בסוף פרשת מטות:

פסוק י
באהלים. בספרים כ"י מדוייקים האל"ף בחטף קמץ וכן במקצת ספרי הדפוס גם במסורת כאן ובשופטים ח' נמסר באהלים ד' בקריאה וכולם בחטף קמץ:

פסוק יא
ודברתי. בשני פשטין וי"ס בפשט א' בלבד ואין לחוש להם:

פרק יג

פסוק א
ויאשם. בספרים כ"י מדוייקים וגם במקצת ספרי הדפוס האל"ף בשוא לבדו וכ"כ במכלול דף קי"ד:

פסוק ב
כתבונם. בכל ספרים כ"י בכ"ף וכן פירשו כל המפרשים:

פסוק ה
תלאובת. ס"א תלאבות:

פסוק ז
כנמר על דרך אשור. אישתבשו כולהו נסחי דכתיבין אשור בפתח האל"ף ובדגש בשי"ן כי הוא בקמץ האל"ף והשי"ן רפה וכ"כ רש"י ז"ל כל אשור שבמקרא דגש וזה רפי שאינו שם מקום אלא אארוב ואשקוד כמו אשורנו ולא קרוב וכ"כ רד"ק בפירוש ובשרשים שהוא פעול מבנין הקל. עוד כתב בשרשים ויש לפרש מן אשורנו ולא קרוב האל"ף למדבר וזהו כפירוש רש"י ז"ל ולכל הפירושים בקמץ ורפי:

פסוק יד
קטבך. הטי"ת בקמ"ץ לבד והוא חטוף רד"ק בפירוש ובמכלול דף ר"י:

פרק יד

פסוק א
תאשם שמרון. האל"ף בשוא לבדו רד"ק בכל המקומות:
כי מרתה באלהים. מס' סופרים פ' ד' כי מרתה באלהים הרי זה קדש:

פסוק ג
אמרו אליו. בס"א כ"י ובנביאים עם פירוש הרי"א וגם בדפוס ישן מויניציאה כתיב ואמרו בוא"ו וכן נדפס בפירוש רד"ק ואולם בשאר דפוסים וספרים אחרים כ"י בלא וא"ו וכן הוא בתרגום:

פסוק ז
יונקותיו. מתחלפים הספרים במלוי וחיסור וא"ו קדמאה ותניינא. (א"ה אבל לפי הנמסר ביחזקאל י"ז:כ"ב על מראש ינקתיו ב' חד חסר וחד מלא ולפי רוב ספרים המדוייקים אידך חסר שמענא מינה דהאי מלא הוא):

פסוק ט

רענן. העין בשוא ופתח ובאל מאריך ברי"ש:

פסוק י

ויבן אלה. בב' טעמים וכן במכלול דף צ"ה ועיין מ"ש בפ' קרח על ויוצא פרח ובפרשת ואתחנן על השמע עם: